

राष्ट्रीय शिक्षा नीति के अनुसार विकल्प आधारित क्रेडिट प्रणाली (CBCS) के अन्तर्गत
शास्त्री+आचार्य (पञ्चवर्षीय) पाठ्यक्रम के लिए निर्मित पाठ्यक्रम की रूप रेखा

कक्षा	सत्रार्थम्	पत्रकूटाङ्कः	पाठ्यक्रमस्य विवरणम्	क्रेडिटक्रमः	क्रेडिटसंख्या	होरा
शास्त्री- प्रथमवर्षम्	प्रथमम्	DSCC-I	साहित्यशास्त्रस्य परिचयः - साहित्यशास्त्रस्य नामकरणं तद्ग्रन्थाश्च - साहित्यशब्दार्थः - साहित्यशास्त्रस्य नामानि - साहित्यशास्त्रस्य ग्रन्थाः (नाट्यशास्त्रम्, काव्यादर्शः, भामहकृतः काव्यालङ्कारः, काव्यालङ्कारसूत्रवृत्तिः, ध्वन्यालोकः, औचित्यविचारचर्चा, वक्रोक्तिजीवितम्, व्यक्तिविवेकः, काव्यप्रकाशः, साहित्यदर्पणः, रसगङ्गाधरः, काव्यालङ्कारकारिका, अभिराजयशोभूषणम्, अभिनवकाव्यालङ्कारसूत्रम्, काव्यतत्त्वसमन्विति) - काव्यस्य प्रयोजन-कारण-लक्षण-भेदाः - काव्यप्रयोजनम् - काव्यकारणम् - काव्यलक्षणम् - काव्यभेदः - गुणपरिचयः - गुणस्वरूपम् - गुणभेदः- - त्रयो गुणाः - दश गुणाः - विंशतिः गुणाः - अलङ्कारपरिचयः - अलङ्कारस्य सामान्यलक्षणम् - अलङ्कारभेदः - शब्दालङ्कारः - अर्थालङ्कारः - उभयालङ्कारः - गुणालङ्कारयोः भेदः उद्देश्यम्- साहित्यशास्त्रस्य सामान्यपरिचयप्रदानम् परिणामः- अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः- 1. साहित्यशास्त्रमिति नाम नामान्तराणि च ज्ञास्यन्ति 2. साहित्यशास्त्रीयग्रन्थानां परिचयस्य प्रदाने समर्थाः भविष्यन्ति। 3. गुणस्य स्वरूपं भेदान् च ज्ञास्यन्ति। 4. अलङ्कारविषयं ज्ञातुं ज्ञापयितुं च समर्थाः भविष्यन्ति। पाठ्यग्रन्थः- निम्नलिखितग्रन्थेभ्यः उपर्युक्तः पाठ्यांशः 1. काव्यप्रकाशः, मम्मटः, भट्टवामनाचार्यः, (सुलकीकरः), परिमल- पब्लिकेशनम्, दिल्ली, 2008	1	4	64+16 16+04
			- काव्यप्रयोजनम् - काव्यकारणम् - काव्यलक्षणम् - काव्यभेदः	1		16+04
			- गुणपरिचयः - गुणस्वरूपम् - गुणभेदः- - त्रयो गुणाः - दश गुणाः - विंशतिः गुणाः	1		16+04
			- अलङ्कारपरिचयः - अलङ्कारस्य सामान्यलक्षणम् - अलङ्कारभेदः - शब्दालङ्कारः - अर्थालङ्कारः - उभयालङ्कारः - गुणालङ्कारयोः भेदः	1		16+04

		2. साहित्यदर्पणः, शालिग्रामशास्त्री, मोतीलाल बनारसीदास, नई दिल्ली, 2000 3. काव्यालंकारसूत्राणि, वामनः, श्रीगोपेन्द्रत्रिपुरहरभूपालः, चौखम्बासंस्कृत-सुरभारती प्रकाशनम्, वाराणसी, 2001 सहायकग्रन्थः- 1. काव्यात्ममीमांसा, डा. जयमन्तमिश्रः, चौ.वि-भ- वाराणसी, 2005 2. संस्कृतवाङ्मय का बृहद् इतिहास (काव्यशास्त्रखण्ड), बलदेवउपाध्याय, उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थान, लखनऊ परीक्षामूल्याङ्कनपद्धतिः- 1. वैकल्पिकप्रश्नोत्तराणि, 2. एकेन वाक्येन उत्तरलेखनम् 3. लघुतरीयप्रश्नाः, 4. दीर्घोत्तरप्रश्नाः। आन्तरिकमूल्याङ्कनम्- अधोलिखितेषु कानिचित् चत्वारि आश्रित्य मूल्याङ्कनं विधेयम्- 1. कार्यशालासु भागग्रहणम्, 2. प्रवक्तृकार्यलेखनम्, 3. पाठ्यविषयाधारेण विडियोनिर्माणम्, 4. लघुनाटकाभिनयः, 5. शास्त्रसंजीवनीकार्यक्रमे भागग्रहणम्, 6. वाग्वर्धिनीसभायाम् अधीतिविषयप्रस्तुतिः।			
--	--	---	--	--	--

1

राष्ट्रीय शिक्षा नीति के अनुसार विकल्प आधारित क्रेडिट प्रणाली (CBCS) के अन्तर्गत
शास्त्री+आचार्य (पञ्चवर्षीय) पाठ्यक्रम के लिए निर्मित पाठ्यक्रम की रूप रेखा

कक्षा	सत्रार्थम्	पत्रकूटाङ्कः	पाठ्यक्रमस्य विवरणम्	क्रेडिट क्रमः	क्रेडिटसंख्या	होरा
शास्त्रि- प्रथमवर्षम्	द्वितीयम्	DSCC-2	शिशुपालवधमहाकाव्ये वर्णिता राजनीतिः - महाकाव्यपरम्परा - महाकाव्यस्य लक्षणम् - माघस्य परिचयः - शिशुपालवधस्य कथासारः - बलरामस्य उक्तियात्तार्थ्यम् - महीयसां लक्षणम् - बलरामस्य स्वरूपम् - बलरामस्य उक्तौ दण्डनीतेः महत्त्वम् - बलरामेण कृता श्रीकृष्णस्य उक्तिप्रशंसा - बलरामोक्तौ युक्त्युपस्थापना - वक्तुं स्थितस्य उद्धवस्य कृते आक्षेपः - शिशुपालं प्रति आक्रमणे युक्त्युपस्थापना - यादवसेनायाः शक्तिप्राचुर्यम् - यादवसेनायाः कर्तव्यविषये बलरामेण दत्ता सूचना - उद्धवस्योक्तौ सामनीतेर्महत्त्वम् - उद्धवेन कृता बलरामस्य उक्तिप्रशंसा - सत्कवेः शब्दार्थाश्रयणम् इव राज्ञां पौरुषभाग्ययोः आश्रयणम् - शिशुपालं प्रति आक्रमणं नोचितम् इति पक्षे उद्धवस्य युक्तिः - शब्दविद्या इव राजनीतिः अपस्पशा नो भाति। उद्देश्यम्- काव्यमाध्यमेन राजनीति- अवबोधनम् परिणामः- अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः- 1. माघस्य रचनाशैलीं ज्ञास्यन्ति। 2. प्राचीनराजनीतिविषये ज्ञानम् अवाप्स्यन्ति। पाठ्यग्रन्थः- शिशुपालवधमहाकाव्यम्, (सर्गः-२) महाकविमाघः, मल्लिनाथ, श्रीपण्डितहरगोविन्दशास्त्री, चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी, 2015 सहायकग्रन्थाः-	1 1 1 1	4	64+16 16+04 16+04 16+04

Handwritten signature

			1. संस्कृत साहित्य का इतिहास, उमाशंकर ऋषि, चौखम्भा भारती अकादमी, वाराणसी-221001 2. संस्कृत साहित्य का इतिहास, आचार्य बलदेव उपाध्याय, शारदा निकेतन वाराणसी, 2001 परीक्षामूल्याङ्कनपद्धति:-1. वैकल्पिकप्रश्नोत्तराणि, 2. एकेन वाक्येन उत्तरलेखनम् 3. लघुत्तरीयप्रश्नाः, 4. दीर्घोत्तरप्रश्नाः। आन्तरिकमूल्याङ्कनम्- अधोलिखितेषु कानिचित् चत्वारि आश्रित्य मूल्याङ्कनं विधेयम्- 1. कार्यशालासु भागग्रहणम्, 2. प्रदत्तकार्यलेखनम्, 3. पाठ्यविषयाधारेण विडियोनिर्माणम्, 4. लघुनाटकाभिनयः, 5. शास्त्रसंजीवनीकार्यक्रमे भागग्रहणम्, 6. वाग्वर्धिनीसभायाम् अधीतिविषयप्रस्तुतिः।			
--	--	--	---	--	--	--

1/2/2021